

Kontakt: PhDr. Beáta Husová
Mobil: +421 917 61 77 80
e-mail: husova@nbratislava.sk

Tlačová správa: Reštaurovanie zástavy cechu devínskych vinohradníkov

Múzeum mesta Bratislavy má vo svojich zbierkach pomerne početnú a kvalitatívne pozoruhodnú zbierku historických zástav. Podstatnú súčasť tohto súboru tvoria maľované cechové zástavy s väzbou na mesto. V poslednom desaťročí múzeum venuje systematickú pozornosť odbornému ošetrovaniu, resp. reštaurovaniu týchto vzácných artefaktov, ktoré doteraz vzhľadom na svoj veľmi zlý stav a rozsiahle poškodenie nemohli byť verejnosti prezentované.

Vďaka finančnej podpore z verejných zdrojov, ktorú poskytol Fond na podporu umenia, sa v rokoch 2016-2017 uskutočnilo komplexné zreštaurovanie unikátnej pamiatky z Devína - zástavy cechu devínskych vinohradníkov, ktorá je spolu so zástavou spolku devínskych lodníkov jedinou známou pamiatkou svojho druhu u nás.

Rozmerná zástava obdĺžnikového tvaru (výška 240 cm, šírka 180 cm) je vyhotovená zo zelenej hodvábanej tkaniny s hustým štylizovaným rastlinným a kvetinovým dekorom. V jej hornej časti je obojstranne maľovaný nemecký nápis: DER PRIV. THEBENER WEINGÄRTNER ZUNFT FAHNE (v preklade: *cechová zástava devínskych vinohradníkov*).

Do textílie je všitý obraz – obojstranná olejomaľba na plátne, rozmerov cca 100 x 89 cm. Na jeho averznej (lícnej) strane je na pravej strane zobrazená dominantná postava stojaceho sv. Urbana, patróna vinohradníkov, v biskupskom odeve s tiarou na hlave a s knihou v ruke. Vľavo dolu vidno vinohradnícky voz, krík viniča so strapcami hrozna, nad tým sa vznáša anjeli držiaci typický svätcov atribút – dvojramenný kríž na dlhej palici. Nad ním medzi anjeli je Panna Mária na oblakoch. V hornej časti obrazu sa nachádza nápis zlatým písmom na červenom podklade: SANKT URBAN ORA PRO NOBIS 1888 (*Sv. Urban modli sa za nás*). Pozadie vytvára kopcovitá krajina. Na reverznej (rubovej) strane olejomaľby je namaľovaná Panna Mária s korunou na hlave, stojaca na polmesiaci. Na jednej ruke drží malého Ježiška, v druhej ruke má žezlo. Po stranách sú dvaja anjeli s palmovými ratolestami. V hornej časti na nebi sa na každej strane vznáša dvojica okrídlených anjelských hlavičiek, dolu vidno panorámu zvlnenej krajiny s nízkym horizontom; v popredí bralo s ruinami devínskeho hradu. V hornej časti obrazu sa nachádza

nápis zlatým písmom na červenom podklade: S.MARIA PATRONA HUNGARIAE O.P.N. 1888 (*svätá Mária patrónka Uhorska modli sa za nás.*) Výsledkom reštaurátorského prieskumu bolo zistenie, že obraz bol pôvodne datovaný rokom 1869; posledné dve číslice boli neskôr obojstranne premaľované na 88 (1888).

Projekt reštaurovania tejto zástavy bol veľmi náročný, nakoľko súbežne prebiehali reštaurátorské práce na obraze - obojstrannej maľbe na plátne, ako aj na hodvábnnej tkanine, ktorej stav bol kritický. Práce sa realizovali externou formou a vykonávali ich členky Komory reštaurátorov Slovenska: Mgr. Svetlana Cuperová-Ilavská (maľba) a Doc. Mgr. art Sylvia Birkušová, vedúca Ateliéru reštaurovania textilu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (textilná časť). Kvôli výpadkom farebnej vrstvy bolo na obraze potrebné obojstranne vykonať rozsiahle tmelenie bielym kriedovým tmelom na výšku originálnej vrstvy. Po vytmelení a zaizolovaní tmelov bolo realizované farebné scelenie napodobivou retušou formou vertikálnych čiarok. Na záver bola na maľbu nanesená ochranná laková vrstva.

Reštaurovanie textilu pozostávalo z viacerých etáp. Ako prvý úkon bolo potrebné vykonať reštaurátorský výskum zameraný na analýzu použitých materiálov. Nasledovalo rozsiahle čistenie celého povrchu suchou aj mokrou cestou a potom odstránenie nevhodných starších sekundárnych zásahov a opráv. Poškodenú textíliu bolo nutné celoplošne podložiť hodvábnou krepelínou. Hodvábné vlákna a šicie hodváby použité pri reštaurovaní boli nafarbené, poškodené časti textílie fixované skeletovaním. Na záver bola zástava skompletizovaná všíťím obrazu do textílie.

Zuzana Francová